

תל אביב - יפו, 29.12.2020

לכבוד
כבוד השופטת (בדימוס) דליה דורנר

שלום רב,

הנדון: חוות דעת בעניין פועלם של חברי נשיאות מועצת העיתונות בישראל

1. נתבקשנו לחוות דעתנו אם מתעורר חשש לניגוד עניינים בכך שחברי נשיאות מועצת העיתונות והתקשורת בישראל (להלן – **מועצת העיתונות או המועצה**), לרבות נשיאת המועצה, יעסקו במקביל לכהונתם בקידום הקמתו של גוף בשם המכון לעיתונות ולתקשורת בישראל (להלן – **המכון**).

2. בתמצית, ובהתבסס על הרקע העובדתי שנמסר לנו, התשובה שלילית. שני הגופים (מועצת העיתונות והמכון) מבקשים לקדם את אותה מטרת על של שמירה וקידום ערכי העיתונות החופשית, והם צפויים לעשות זאת בדרכים משלימות שאינן מתנגשות זו עם זו.

א. רקע עובדתי

3. מועצת העיתונות היא עמותה רשומה לפי חוק העמותות, התש"ם-1980 (להלן – **חוק העמותות**). סעיף 2.2 לתקנון המועצה (להלן – **התקנון**) קובע כי "מועצת העיתונות מופקדת על שמירת ערכי עיתונות חופשית וטובה, בכללם חופש המידע, חופש הביטוי, וחופש הבעת הדעה, ומייצגת את העיתונות ואת הציבור במאבק למען ערכים אלה".

ירושלים
צבי אגמון
יאב היש
אברם פורטן
דעאל פלאי
טל משר
ישראל עטר
אבי שפרמן
הלה פלג
קירה לרנר
איילת גלעד
רוני מונק
ברק נ. שוויץ
מעה וילינגר
מורן אומן
זאב גוטרייך
יש מורלי
גיא אראלי
ג'ואי ליטסטון
ליאור נגר
אלון סגיניהור
שחר הינדי
אלנתן (אולי) בדל
ד"ר עדיאל זמרון
אלון למברגר
איתי ספראי
טליה שיי קלמנטון
הושע גוביץ
חמי בן ברוך
תמר בריאר
טהר בוניק
משה פוקס
אמאני זבדה
שירה קאהן אלכסנדר
סימה גרובסקי
איתי למברגר
איתמר שליסל
תל-אביב
דן הכהן
אורי רוזנברג *
איל ד. אמון
יונה גושן גוטשטיין
שיראל גוטמן עמירה
אהוד ארד
אמיר גוארד
גלית פלישר אברתמי
דרור סברנסקי
אורי שורק
דניאל סקל
דן שלום
ד"ר איתי הס
מתן מרזור
אסנת חרסי פירסטר
אשי זאבי
יש ג. איינקוביץ
מיכאל מקיה
יענת צפירי
גילי ברוקסי-ורון
דן ארד
ענת קת
ענת שקי
אדי אשכנזי
דנה חן
אסף דניצ'ר
סער רוסמן
תום כהנא
אלהו דתן
גלעד יוב
רם שחורי
דנה פריד
רוני מידובניק
עין ברקת
יערה בן רוש
ד"ר אלמה צניק
נורית דרומי
מירב ונג
חנן סידור
מתן גולדברג
אביתר שדה
גל אוב ציון
אורית סקופ דגן
זוהר ארדיסנט
בנימין שלו
נסי אנג'ל כץ
טלי אשד-אלומות
קרן קפלן
טל ברקת
מעין מרים כהן
לירז כהנא
מתן דסקל
דניאל ארבל
אלעד רבין
דורין איפרגן
עדי זוז
אבידב פרויס
אריאל קונבל
ליאור רווח
גל חמו
עטר מור
גל קויני
רוני גזית
עשור וימנן
דן סמולנסקי
איה דבר
לי חודק
אורן שטרית
צבי אודם
מאי כהן
רעות מרלין
יעל זיל
דרור פיננטי
באר-שבע
צפרי סלומון
מזל מר

סידי, אוסטליה
ד"ר דורן גולדברש **
גרמי לוי ***
איריס ציבולסקי-תבלין, יועצת
* מוסמך גם בבי-יורק
** מוסמך גם בישראל
*** מוסמך גם בבי-זילנד

4. מטרות ותפקידי מועצת העיתונות מוגדרים גם הם בתקנון. בין אלו נמנים: "לפעול למען שמירת חופש העיתונות וזכות הציבור לדעת" (ס' 3.1 לתקנון); "לקבוע כללים בתקנון האתיקה לעיתונים ועיתונאים בישראל" (ס' 3.3); "לפעול למען קידום הרמה המקצועית של העיתונות ובכלל זה ליזום ולארגן השתלמויות, כנסים, ימי עיון והרצאות, ולפרסם מידע וחומר הדרכה, באופן עצמאי או בשיתוף פעולה עם אחרים" (ס' 3.4); "לעודד עיתונאות מקצועית ואתית ולקדם את אכיפתם של כללי האתיקה העיתונאית בישראל" (ס' 3.7); ו"לעסוק בכל הכרוך והנדרש לצורך קיום מעמדו של העיתונאי בישראל" (ס' 3.8).

5. כפי שנמסר לנו, וכפי שגם עולה מפרסומי המועצה באתר האינטרנט שלה,¹ פעולותיה העיקריות של המועצה למימוש המטרות והתפקידים שהוצגו לעיל הן **ביצוע רגולציה עצמית לחבריה – גופי תקשורת בישראל – באמצעות קביעת כללי אתיקה ואכיפתם.**

6. המועצה עצמה מורכבת מאספה כללית ("המליאה") הכוללת את כלל חברי העמותה – גופי תקשורת, נציגי ציבור, מו"לים, עורכים ועיתונאים (ס' 4 ו-6 לתקנון). המליאה היא זו שמתקינה את תקנון האתיקה, שכאמור אכיפתו הוא עיסוק מרכזי של המועצה (ס' 6.6.9 לתקנון).

7. המליאה גם בוחרת את הועד המנהל של המועצה ("הנשיאות"), אשר ממנה את יו"ר העמותה ("הנשיא") מבין חבריו (ס' 6.6.5 ו-7.3.2 לתקנון). בתפקיד זה של נשיאת מועצת העיתונות מכהנת, החל מאוגוסט 2006, כבוד השופטת (בדימוס) דליה דורנר (להלן – **הנשיאה**).

8. בחודשים האחרונים פועלים חלק מחברי הנשיאות, לרבות הנשיאה וביוזמתה, להקמתה של עמותה שעתידיה להיקרא המכון לעיתונות ולתקשורת בישראל. נמסר לנו כי המכון אינו קשור בדרך כלשהי

¹ כך לדוגמה, באתר האינטרנט של המועצה נאמר כי "המועצה מופקדת על שמירת הערכים של עיתונות חופשית וטובה, ובמסגרת זו היא קובעת את כללי האתיקה החלים על כלי התקשורת ואוכפת את הכללים האלה. [...] מועצת העיתונות דנה בתלונות על הפרת כללי האתיקה העיתונאית. היא מפעילה בתי דין לאתיקה, שבסמכותם לגזור על עיתונאי או כלי תקשורת עונשים שונים: מאזהרה ופרסום התנצלות עד פרסום ההחלטה נגדו בעיתונים". זמין ב- <http://www.moaza.co.il/BRPortal/br/P102.jsp?arc=26437>.

למועצת העיתונות וכי פעולתו העיקרית תהיה הקניית מיומנויות תקשורת בקרב בני הנוער בישראל, לרבות אוריינות תקשורת וצריכה ביקורתית של עיתונות וכן להענקת פרסים לעיתונאים על פרסום תחקירים. עוד נמסר לנו שהמיומן הראשוני למכון הגיע מתרומה ייעודית חיצונית, שנועדה באופן ספציפי לתכלית זו.

ב. אין בפעולות להקמת המכון משום ניגוד עניינים עם פועלה של מועצת העיתונות

9. על הרקע האמור, התעוררה השאלה שמא יש בפעילותם של חלק מחברי נשיאות מועצת העיתונות, לרבות נשיאת המועצה, להקמת המכון משום חשש לניגוד עניינים או הפרת חובה אחרת שבדין. כפי שיובהר להלן, ובהתבסס על המידע העובדתי שנמסר לנו – התשובה לכך שלילית.

10. חובתם העיקרית של חברי נשיאות מועצת העיתונות מעוגנת בסעיף 7.2 לתקנון הקובע כי "הנשיאות תנהל את ענייני מועצת העיתונות ותפעל לקידום מטרות המועצה בכפיפות לתקנון מועצת העיתונות בישראל ולהחלטות המליאה".

11. סעיף זה הוא אך ביטוי קונקרטי של החובה החלה על חברי הנשיאות מכוח סעיף 27 לחוק העמותות הקובע כדלקמן:

"על חברי הוועד לפעול לטובת העמותה במסגרת מטרותיה ובהתאם לתקנון ולהחלטות האסיפה הכללית".

12. בית המשפט העליון פירש חובה זו כמקפלת בתוכה את קווי המתאר של החובות החלות על נושא
משרה בתאגיד מכוח חוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן – **חוק החברות**): חובת הזהירות וחובת
האמונים.²

13. סעיף 254(א) לחוק החברות מטיל על נושא משרה בחברה חובת אמונים לה, מחייב אותו לנהוג
בתום לב ואוסר עליו, בין היתר, להימנע מכל פעולה שיש בה ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו בחברה
לבין מילוי תפקיד אחר שלו או לבין ענייניו האישיים; להימנע מכל פעולה שיש בה תחרות עם עסקי
החברה; ולהימנע מניצול הזדמנות עסקית של החברה במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו או לאחר.

14. במילים אחרות, על נושא משרה בחברה להימנע מביצוע פעולה, במעשה או מחדל, שעלולה לפגוע
בטובת או אינטרס החברה או לבוא על חשבונה.³

15. ההבדל המהותי בין חברה עסקית לבין עמותה הוא שבעוד שבמקרה הראשון טובת החברה
מוגדרת בראש ובראשונה כהשאת רווחיה (ר' בסעיף 11 לחוק החברות), במקרה של עמותה
טובתה מוגדרת כ"[...] **הגשמת מטרות העמותה, בדרך הקבועה בתקנון העמותה**" (ה"פ (י"ם)
מלר נ' מוסדות יד עזרה עמותה רשומה, פס' 5 (פורסם בנבו, 30.12.1997)).

16. כאמור, בענייננו "מטרת העל" או תכלית פעולתה של מועצת העיתונות מוגדרת בתקנונה כ"שמירת
ערכי עיתונות חופשית וטובה, בכללם חופש המידע, חופש הביטוי, וחופש הבעת הדעה [...]". ברור
אפוא שבעצם הקמת המכון אין משום כל פגיעה במטרה זו. אדרבא, בעוד שמועצת העיתונות פועלת
להגשמת מטרה זו בראש ובראשונה באמצעות כללי האתיקה שהיא מפרסמת ואכיפתם, המכון

² ע"א 7307/11 וייס נ' רמת איתרי, פס' 14 (פורסם בנבו, 17.9.2013).

³ ר' לדוגמה ע"א 610/94 בוכבינדר נ' כונס הנכסים הרשמי בתפקידו כמפרק בנק צפון אמריקה, פס' 74
(פורסם בנבו, 11.5.2003); ע"א 7735/14 ורדינקוב נ' אלוביץ, פס' 51 לפסק-דינו של כבוד השופט עמית (פורסם
בנבו, 28.12.2016).

צפוי לפעול גם הוא לקידומה של אותה מטרה – אך בדרך שונה: חינוך לאוריינות עיתונאית, וכן בהענקת פרסים לעיתונאים על פרסום תחקירים.

17. באופן דומה לא ניתן לומר שבהקמת המכון יש משום תחרות במועצת העיתונות או פגיעה בהזדמנות עסקית שלה. כאמור, מיקוד פעולותיהם של שני הגופים צפוי להיות שונה זה מזה; והתרומה שניתנה להקמת המכון יועדה באופן ספציפי לטובת הקמתו, דהיינו אין מדובר בגריעה של תרומה שבדרך כזו או אחרת הייתה יכולה להגיע לידי מועצת העיתונות.

18. אשר על כן, ניתן לקבוע שבפועלם של חלק מחברי נשיאות מועצת העיתונות, לרבות נשיאת המועצה, להקמת המכון אין חשש לפעולה בניגוד עניינים או להפרה בדרך אחרת של חובת האמון בה הם חייבים למועצה.

19. אנו זמינים עבורך לכל שאלה או עניין.

במבוא רב,
צבי אגמון, עו"ד